

Подальшого розвитку потребують питання науково-методичного забезпечення формування продуктивно-творчої компетентності майбутніх інженерів-педагогів у процесі професійної підготовки.

Використана література:

1. Краткий педагогический словарь : учебно-справочное пособие / Г. А. Андреев, Г. С. Вяликова, И. А. Тотькова. – М. : В. Секачев, 2005. – С. 175-176.
2. Лукьянова М. И. Психолого-педагогическая компетентность учителя. Диагностика и развития / Маргарита Ивановна Лукьянова. – М. : ТЦ Сфера, 2004. – 144 с.
3. Перевалова А. А. Формирование творческого потенциала студентов вуза : На начальном этапе обучения : Дисс ...канд. пед. наук : 13.00.01 / Алена Анатольевна Перевалова. – Кемерово, 2004. – 210 с.
4. Слостенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика : инновационная деятельность учителя / Виталий Александрович Слостенин, Людмила Степановна Подымова. – М. : Магистр, 1997. – 224 с.

Масич В. В.

**СТРУКТУРНЫЕ КОМПОНЕНТЫ ПРОДУКТИВНО-ТВОРЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ
БУДУЩЕГО ИНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА**

Структурными компонентами продуктивно-творческой компетентности будущего инженера-педагога являются: мотивационный компонент (мотивы, потребности, установки, ценностные ориентации и пр., определяющие его направленность на продуктивную творческую деятельность); когнитивный компонент (совокупность профессионально-педагогических знаний, профессионально-педагогическое сознание, профессионально-педагогическое мышление); деятельностный компонент (овладение различными группами умений); личностный компонент (творческие способности личности и профессионально значимые личностные качества).

Ключевые слова: продуктивно-творческая компетентность, мотивационная направленность, знания, умения, профессионально педагогическое сознание, профессиональное мышление, творческие способности, личностные качества.

Masych V.V.

**STRUCTURAL COMPONENTS OF PRODUCTIVE AND CREATIVE COMPETENCE
OF THE FUTURE ENGINEER-TEACHER**

Structural components of productive and creative competence of future engineers-teachers are: motivational component (motives, needs, attitudes, values, aspirations, interests and attitudes that define its focus on productive creative work); cognitive component (a set of professional teaching knowledge (methodological and theoretical, psychological, educational, methodical, organizational and technological) professional pedagogical consciousness, professional thinking); activity component (mastering different groups of skills (gnostic, analytical, prognostic, the design, research, organizational, technological, communicative, moral and volitional self-regulation, pedagogical technique); personal component (creativity personality and professionally significant personal qualities (creativity, improvisation, empathy, insight, communicative, reflexivity, focus on creativity). Components productive and creative competence of future engineers-teachers cannot be viewed in isolation as they have an integrative, holistic in nature, is the product of vocational training in general. Formation identifiable components made taking into account the dual nature of professional training future engineers-teachers, which implies willingness to work in manufacturing and technology to become a specialist manufacturer enough skill and the ability to use the most efficient technology training, articulate educational-production tasks, responsible for its performance to become professional in educational activities. Dedicated components of productive and creative competence of future engineers-teachers form an organic unity in which systematizing factor stands architectonic certain personality traits and motives that determine the effectiveness of its professional and educational activities.

Keywords: productive and creative competence, motivational orientation, knowledge, skills, professional pedagogical consciousness, professional thinking, creative abilities, personal qualities.

Подано до редакції 10.03.2017.

УДК: 616-051+371.134+001.8

© 2017

Мосейчук А.Р.

**ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФЕЛЬДШЕРІВ:
КРИТЕРІАЛЬНО-РІВНЕВИЙ АСПЕКТ**

У статті розглядається проблема формування дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів у процесі вивчення біологічних дисциплін. Розглянуто структуру дослідницької діяльності, визначено перелік дослідницьких компетенцій, що її забезпечують. Запропоновано визначення дослідницької компетенції фельдшера, яке автор розуміє як стійке інтегративне особистісне новоутворення, представлене сукупністю спеціальних знань, умінь і навичок наукового пізнання, ціннісного ставлення до його результатів, що проявляється у здатності особистості їх застосовувати у професійній діяльності, забезпечуючи тим самим її якість та ефективність. Поряд з цим схарактеризовано критерії, показники та рівні сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів.

Ключові слова: майбутні фельдшери, дослідницькі компетенції, критерії, показники, рівні.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Збільшення частки дослідницької діяльності у комплексі різних видів діяльності людини віддзеркалює світову тенденцію інтелектуалізації виробничих сил, у зв'язку з чим, підготовка майбутніх фахівців до повноцінної участі в сучасному та майбутньому суспільстві потребує розвитку в

них особливого рівня знань і навичок, особистісних якостей – дослідницьких компетенцій, формування яких є ключовим елементом вищих професійних навчальних закладів світового рівня. Діяльність майбутніх фельдшерів в залежності від функціональних обов'язків (у складі бригади швидкої допомоги, у сільському фельдшерсько-акушерському пункті та ін.), тією чи іншою мірою пов'язана з дослідницькою діяльністю, оскільки включає роботу з інформаційними джерелами, збір фактів, діагностику хворого (анамнез), висунення гіпотези (попередній діагноз), теоретичну і експериментальну перевірку гіпотези, статистичну обробку результатів експерименту, облік погрешності вимірів (уточнення діагнозу за допомогою клінічних і параклінічних засобів і методів, а також лікувальні заходи), висновок про спроможність гіпотези (результат лікування). Вочевидь, що рішення тих чи інших наукових проблем завжди природним чином супроводжувало діяльність медичного фахівця, але останнім часом, у зв'язку з бурхливим розвитком нанотехнологій, біотехнологій, інформаційних та комп'ютерних технологій, значимість дослідницької складової при підготовці медичних спеціалістів молодшої кваліфікації зростає. Сформовані на початковому етапі професійної підготовки дослідницькі компетенції сприяють формуванню активних, мобільних майбутніх фельдшерів, що рухатимуться вперед, будуть здатними планувати, організовувати, адекватно оцінювати результати власної професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Сучасна медична освіта вимагає розвитку самостійності майбутніх фахівців, яка формується, насамперед, в дослідницькій діяльності. Особливостям та специфіці дослідницької та пізнавальної діяльності присвячено праці Є. Юдіна, В. Загвязинського, В. Краєвського, Н. Нікандрова, П. Підкасистого, В. Сластьоніна, Г. Щедровицького та ін.

Науково-дослідницьку діяльність як чинник підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців досліджували: Т. Алієв, Д. Богоявленська, О. Воленко, Н. Романенко, С. Скворцова, С. Жура та ін.

Проблемі формування дослідницьких компетенцій спрямованих на здійснення дослідницької діяльності студентів в цілому, незалежно від предмета дослідження присвячені роботи Т. Барановської, А. Гудимової, Л. Грошева, Н. Іголкіна, І. Іл'ясоав, В. Ляудиса та ін.

Проблема розвитку і модернізації вищої медичної освіти розглядалась у наукових працях Л. Воронової, Ю. Вороненка, О. Гуменюк Л. Колоса, Б. Криштопи, М. Шегедин, І. Шило та ін. Різним аспектам організації навчально-виховної діяльності в умовах медичного коледжу присвячено наукові доробки Л. Дольнікової, Г. Матвійченко, В. Пінькас, М. Трегубенко, Х. Мазепи, Л. Артемчик, І. Булах та ін.

Однак, проблема формування дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів у процесі фахової медичної підготовки, дотепер не стала предметом спеціального науково-педагогічного дослідження і, по суті, в межах теорії і методики професійної освіти ще не знайшла свого належного теоретичного обґрунтування.

Формулювання цілей статті... На основі аналізу сутності та структури дослідницької діяльності визначити критерії та показники дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів та схарактеризувати рівні їх сформованості.

Виклад основного матеріалу дослідження... За визначенням Л. Берендяєва, І. Конєва дослідницька діяльність – це організація навчальної діяльності, в ході якої студенти засвоюють елементи наукових методів, оволодівають уміннями самостійно здобувати нові знання, планувати пошук і застосовувати знання в реальному житті [1]. У процесі такого навчання студенти вчать логічному, творчому мисленню, відчують впевненість у власних силах, а викладач реально здійснює перехід від загального до індивідуального навчання з урахуванням потреб і можливостей кожного студента. У світлі зазначеного, дослідницька діяльність студента це важливий засіб підготовки конкурентоспроможного фахівця.

За Н. Недодатко структура дослідницької діяльності містить такі компоненти: мотивацію, навчальні завдання, навчальні дії, спрямовані на розв'язання завдань, контроль, що переходить у самоконтроль; оцінювання, що переходить у само оцінювання [2]. Для ефективного здійснення дослідницької діяльності необхідні спеціальні вміння, що утворюють самостійну групу вмінь дослідницької діяльності – дослідницькі.

Практика показала, що молодшому спеціалісту лікувальної справи – фельдшеру, для успішної професійної діяльності необхідні певні дослідницькі вміння, а саме:

- здійснювати інформаційно-пошукову діяльність, спрямовану на вдосконалення професійних умінь в галузі надання первинної медичної допомоги;
- здійснювати розумові операції дослідницької діяльності (порівняння, виділення головного, аналіз, синтез, абстрагування, конкретизація, індукція, дедукція, узагальнення, систематизація, доказ, спростування та ін.);
- висувати гіпотезу і послідовно розвивати аргументацію на її захист;
- проектувати і прогнозувати хід лікування (дослідження);
- обробляти, інтерпретувати отриману інформацію в результаті обстеження пацієнта;
- оцінювати і контролювати етапи і засоби надання медичної допомоги, лікування пацієнта;
- логічно, зв'язно, переконливо будувати відповідні висловлювання з метою смислової комунікації з пацієнтом та колегами;

- аналізувати ефективність дослідницьких методів і методик, форм і технологій надання медичної допомоги, лікування, конструктивно ставитись до помилок і невдач у професійній діяльності;
- здійснювати самооцінку професійної та дослідницької діяльності, нести відповідальність за прийняті рішення.

Отже, йдеться про застосування сучасним фельдшером дослідницьких умінь у процесі встановлення попереднього діагнозу, розробки плану лікування, добору ліків та лікарських засобів на засадах доказової медицини.

Розглядаючи фахову підготовку майбутнього фельдшера у контексті компетентнісного підходу, узагальнюючи викладене зазначимо, що цільовою домінантою дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів є здатність розумітися на особливостях інформаційних потоків у професійній діяльності, готовність працювати з різноманітними джерелами: знаходити, систематизувати, інтерпретувати інформацію, обмінюватися нею; здійснювати дослідницьку активність – творче ставлення до світу, що проявляється в мотиваційній готовності та інтелектуальній спроможності майбутнього фельдшера до пізнання реальності шляхом практичної взаємодії з нею, до самостійного визначення дослідницьких цілей, до винаходу способів і засобів їх досягнення, до отримання різноманітних, в т. ч. несподіваних, непрогнозованих результатів дослідження та їх подальшого використання.

Дослідницькі компетенції майбутнього фельдшера розуміємо як стійке інтегративне особистісне новоутворення, представлене сукупністю спеціальних знань, умінь і навичок наукового пізнання, ціннісного ставлення до його результатів, що проявляється у здатності особистості їх застосовувати у професійній діяльності, забезпечуючи її якість та ефективність.

У запропонованому дослідженні формування зазначених дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів відбувалося у процесі вивчення біологічних дисциплін, у ході навчально-дослідницької, навчально-професійної та науково-дослідницької діяльності.

Зауважимо, що результати пошукового експерименту дозволили виявити актуальну проблему фахової підготовки майбутніх фельдшерів – визначення рівня сформованості дослідницьких компетенцій для цілеспрямованого впливу на особистість студентів в умовах педагогічного експерименту.

Визначаючи критерії, показники, характеризуючи рівні сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів було проаналізовано традиційні підходи до їх оцінки. Так, за визначенням З. Курлянд, критерій – це мірило оцінки, судження, необхідна та достатня умова прояву або існування якогось явища чи процесу [3]. Вочевидь, що розгляд будь-якої досліджуваної величини повинен містити не тільки ознаки її компонентів, а й критерії, що визначають вираження тієї чи іншої ознаки процесу або явища, що розглядається.

На підставі вищевикладеного в ході виконання дослідження було визначено критерії та відповідні показники рівня сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів, а саме: мотиваційно-ціннісний (показники: наявність позитивної мотивації до дослідницької діяльності, здатність до самооцінки дослідницьких здібностей, усвідомлення значення дослідницьких компетенцій для успішної професійної діяльності); когнітивно-творчий (показники: обізнаність у сфері дослідницької діяльності, здатність до перетворення ідей, прогнозування результатів, обізнаність у сфері наукової комунікації); науково-пізнавальний (показники: здатність до використання методів наукового пізнання, усвідомлення правил наукової організації дослідження, усвідомлення власних пізнавальних дій); технологічно-комунікативний (показники: здатність вирішувати дослідницькі завдання, здатність узагальнювати предметні та операційні результати дослідження, інтенсивність наукового спілкування) (див. табл.1).

Таблиця 1

Критерії та показники сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів у процесі вивчення біологічних дисциплін

Критерії	Показники
Мотиваційно-ціннісний	Наявність позитивної мотивації до дослідницької діяльності. Здатність до самооцінки дослідницьких здібностей. Усвідомлення значення дослідницьких компетенцій для успішної професійної діяльності.
Когнітивно-творчий	Обізнаність у сфері дослідницької діяльності. Здатність до перетворення ідей, прогнозування результатів. Обізнаність у сфері наукової комунікації.

Науково-пізнавальний	Здатність до використання методів наукового пізнання. Усвідомлення правил наукової організації дослідження. Усвідомлення власних пізнавальних дій.
Технологічно-комунікативний	Здатність вирішувати дослідницькі завдання. Здатність узагальнювати предметні та операційні результати дослідження. Інтенсивність наукового спілкування.

Виділені критерії та їх показники стали основою визначення рівнів сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів. Відтак розумілося, що рівні сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів у процесі вивчення біологічних дисциплін визначаються за середнім значенням прояву показників визначених критеріїв. У дослідженні дотримувалися трирівневої шкали і виділили евристичний, репродуктивний та адаптивний рівні сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів. Рівні сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів у процесі вивчення біологічних дисциплін було визначено за допомогою бальної шкали, що передбачала: 5 балів – ознака виражена дуже сильно; 4 бали – ознака виражена сильно; 3 бали – ознака виражена достатньо; 2 бали – ознака виражена слабо; 1 бал – ознака виражена дуже слабо. Межами розподілу встановлено: адаптивний рівень – від 0 до 3,4 балів; репродуктивний рівень – від 3,5 до 4,4 балів; евристичний рівень – від 4,5 до 5 балів.

Кожен рівень має специфічні ознаки, які визначалися за показниками виділених критеріїв. Наприклад, евристичний рівень сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів означає, що переважна більшість показників усіх критеріїв виражені сильно або дуже сильно, тобто майже всі показники визначених критеріїв пропорційно яскраво виражені.

Схарактеризуємо рівні сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів за визначеними критеріями.

Евристичний рівень. Майбутнього фельдшера цього рівня сформованості дослідницьких компетенцій характеризують сталі знання в галузі дослідницької діяльності, методів вирішення дослідницьких завдань; йому притаманна об'єктивна оцінка власних актуальних і потенційних дослідницьких здібностей; адекватна самооцінка. Студент задоволений процесом організації дослідницької діяльності, участю в ній, її результативністю; проявляє ініціативність у сфері навчально-професійних досліджень. Він усвідомлює значення дослідницьких компетенцій для успішної професійної діяльності.

Репродуктивний рівень. Цей рівень свідчить про ситуативні знання і дослідницьку активність студента, який має уявлення про методи вирішення дослідницьких задач. Студент проявляє дослідницькі здібності, активність, ініціативність в окремих випадках навчально-професійної діяльності. Студент вибірково розглядає дослідницькі компетенції, як чинник успішної професійної діяльності, невпевнений у доцільності розглядати професійну діяльність сучасного фельдшера як дослідницьку.

Адаптивний рівень. Майбутній фельдшер цього рівня характеризується фрагментарними знаннями щодо дослідницької діяльності, методів вирішення дослідницьких завдань; низькою самооцінкою дослідницьких здібностей, відсутністю зацікавленості у дослідницькій діяльності й задоволеності нею. У студента відсутня ініціатива, самостійність у вирішенні дослідницьких завдань. Уявлення про професійну діяльність фельдшера як дослідницьку хаотичні. Студент не усвідомлює значення дослідницьких компетенцій для успішної професійної діяльності.

У результаті формування дослідницьких компетенцій у майбутніх фельдшерів у процесі вивчення дисциплін біологічного циклу вирішувалася задача щодо усвідомлення значущості дослідницьких компетенцій для успішної професійної діяльності сучасного фельдшера. При цьому зазначимо, що ідея усвідомлення значущості дослідницьких компетенцій реалізовувалася в контексті загальних вимог щодо результативності вивчення дисциплін біологічного циклу і дослідницькі компетенції корелювалися з моральними імперативами, які впливають з об'єктивних законів взаємодії суб'єктів фахової підготовки.

Висновки... Система формування дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів у запропонованому дослідженні проектувалася на критеріально-рівневих засадах, ідеї усвідомлення значущості дослідницьких компетенцій для успішної професійної діяльності майбутнього фахівця. Перспективи подальших досліджень убачаємо у розробці структурно-функціональної моделі та методики формування дослідницьких компетенцій майбутніх фельдшерів у процесі вивчення біологічних дисциплін.

Використана література:

1. Берендяева Л. А., Конева И. В. Исследовательская деятельность студентов по дисциплинам химического цикла как аспект повышения уровня их профессиональной подготовки // Электронный научно-методический журнал Омского ГАУ. – 2016. – №1(4) январь-март. – URL <http://e-journal.omgau.ru/index.php/2016-god/4/25-statya-2016-1/248-00075>.
2. Недодатко Н. Г. Від навчально-дослідницьких умінь до науково-дослідницьких: навч.метод. посіб. / Н. Г. Недодатко, Г. С. Коваленко. – Кривий Ріг : КДПУ, 20007. – 127с.
3. Педагогіка вищої школи / [Курлянд З. Н., Хмелюк Р. І., Семенова А. В. та ін.]; за ред. З. Н. Курлянд. – [3-є вид.]. – К. : Знання, 2007. – 495 с.

Мосейчук А.Р.

ФОРМИРОВАНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ФЕЛЬДШЕРОВ: КРИТЕРИАЛЬНО-УРОВНЕВЫЙ АСПЕКТ

В статье рассматривается проблема формирования исследовательских компетенций будущих фельдшеров в процессе изучения биологических дисциплин. Рассмотрена структура исследовательской деятельности, исследовательские компетенции, которые ее обеспечивают. Представлено определение исследовательской компетенции будущего фельдшера, которое автор понимает как устойчивое интегративное личностное новообразование, представленное совокупностью специальных знаний, умений и навыков научного познания, ценностного отношения к его результатам, проявляющееся в способности личности их применять в профессиональной деятельности, обеспечивая тем самым ее качество и эффективность. В статье также охарактеризованы критерии, показатели и уровни сформированности исследовательских компетенций будущих фельдшеров.

Ключевые слова: будущие фельдшеры, исследовательские компетенции, критерии, показатели, уровни.

Moseychuk A.R.

FORMATION OF RESEARCH COMPETENCES OF FUTURE JUNIOR SPECIALISTS OF MEDICAL CARE: CRITERIAL AND LEVEL ASPECT

The article focuses on proving the problem of formation of research competences of future physician assistants in the course of study of biological sciences. Relevance of the research suggested is that in modern society is increasing the proportion of human research activity that reflects the global trend of intellectualization of productive forces, therefore, preparation of competitive specialists requires development a high level of expert knowledge, skills, personal qualities – research competencies, the formation of which is a key element of higher professional educational establishments of international standard. Activity of future physician assistants based on functional responsibilities (as a members of First Aid Team in rural medical and obstetrical station, clinical laboratories etc.), to the extent or associated with research activity, as it includes work with information sources, collection of facts, diagnostics (anamnesis), hypothesizing (preliminary diagnosis), theoretical and experimental verification of the hypothesis, processing of statistical results, diagnosis specification using clinical and paraclinical tools and techniques, therapeutic measures and opinion about the hypothesis accurateness (outcome). With the development of nanotechnology, biotechnology, information and computer technology there increased the significance of research in the course of professional training of junior medical specialists. In the article under consideration there has been distinguished the structure of research, a list of research competencies that provide it. There has been suggested a definition of research competence of the future physician assistant that is understood by the author as sustainable integrative personal neoformation presented by a set of special knowledge, skills and scientific knowledge, value attitude to the results manifested in the ability of the individual to apply them in professional activity, ensuring its quality and efficiency. In addition, there have been determined and defined criteria, indicators and levels of competency formation of future physician assistants.

Key words: future physician assistants, research competence, criteria, indicators, levels.

Подано до редакції 23.02.2017.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, доц. Т.Г.Постоян

УДК378.937 + 371.03

© 2017

Осипова Т.Ю.

ВАРІАТИВНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО НАСТАВНИЦТВА В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

У статті розглянуто діяльність тьютора, коуча, ментора, наукового керівника, куратора, класного керівника в аспекті педагогічного наставництва. Установлено, що незважаючи на певні відмінності у функціях і завданнях, які вони виконують в освітньому процесі, їхня діяльність насамперед спрямована на допомогу підростаючому поколінню у професійному й особистісному становленні, тобто є педагогічним наставництвом. На підставі аналізу навчальних планів і програм з'ясовано, що підготовці майбутніх учителів до педагогічного наставництва у процесі навчання у вищому педагогічному навчальному закладі не приділяється належної уваги. Зазначене свідчить про необхідність проведення цілеспрямованої роботи зі студентами щодо їхньої підготовки до такої діяльності.

Ключові слова: педагогічне наставництво, тьютор, коуч, ментор, науковий керівник, куратор, класний керівник

Постановка проблеми у загальному вигляді... Одним із основних завдань Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року визначено побудову ефективної системи національного виховання на засадах загальнолюдських, полікультурних, громадянських цінностей, забезпечення фізичного, морально-духовного, культурного розвитку дитини, формування соціально зрілої творчої особистості, громадянина України і світу, підготовка молоді до свідомого вибору сфери життєдіяльності, що передбачає розроблення цілісної системи виявлення та психолого-педагогічного супроводу молоді, забезпечення створення